במ.

אלא נתעצל הכהן מלהוציא את הדשן יהחלו

מעלין בגזירין לסדר את המערכה וכי כל העצים כשרין למערכה הן יכל העצים כשרין

למערכה חוץ משל גפן ושל זית אבל באלו

היו רגילין במרביות של תאנה יו של אגוז

ושל עץ שמן יסידר את המערכה גדולה

מזרחה וחזיתה מזרחה וראשי גזירין הפנימים

היו נוגעין בתפוח וריוח היה בין הגזירים שהיו

מציתים את האליתא משם מהבררו משם עצי

תאנה יפים פ סידר את המערכה שניה

לקמורת גו כנגד 🚯 מערבית דרומית משוך

מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות בעומד חמש

סאין גחלים ובשבת בעומד שמונה סאין גחלים

ששם היו נותנים שני בזיכי לבונה של לחם

הפנים יהאברים והפדרים שלא (היו) נתעכלו

מבערב מחזירין אותן למערכה והציתו שתי

מערכות באש יירדו ובאו להם ללשכת הגזית:

גמ' אמר רבא גוזמא יהשקו את התמיד בכום

של זהב אמר רבא גוומא יאמר רבי אמי דברה

תורה לשון הבאי דברו נביאים לשון הבאי

דברו חכמים לשון הבאי דברה תורה לשון

הבאי דכתיב יערים גדולות ובצורות בשמים

בשמים ס"ד אלא גוזמא דברו יו חכמים לשון

. הבאי הא דאמרן תפוח והשקו את התמיד

בכום של זהב דברו נביאים לשון הבאי דכתיב

ובקע וגו' ותבקע מחללים בחלילים וגו' ותבקע (וכל עם הארץ)

הארץ לקולם יאמר רבי יו ינאי בר נחמני

אמר שמואל בשלשה מקומות דברו חכמים

בלשון הבאי ואלו הן תפוח גפן ופרכת

לאפוקי מדרבא דתנן השקו את התמיד בכום

של זהב ואמר רבא גוומא קא משמע לן

הני אין זו התם לא "אין עניות במקום עשירות

תפוח הא דאמרן גפן יי דתניא שגפן זהב היתה עומדת על פתח ההיכל ומודלה

על גבי כלונסות וכל מי שמתנדב עלה

ב א מיי׳ פ״ב מהלכות תמידין ומוספין הלי יד: ג ב מיי׳ שם הלי ב: ד ג מיי׳ פ״ז מהלכות איסורי :סלי ג

יא ג. ה ד מיי' פ"ב מהלכות תמידין

ומוספין הלי ז: ז ה מיי׳ שם הלכה ח: ז ו מיי׳ שם הלכה ה: ה ז מיי שם פ"ד הלי א ופ"ו שם הלכה א:

שימה מקובצת

א] תאנה ושל אגוו: ב] לסדר את אות י אן מחנה ושל החו: בן נפדר מח מחת" נמחק: גז לקטורת מתביג מערכית: ד] דברו הנביאים לשון הבאי דכחיב והשם מחללין מהילי ווהי וחבקם הארן לקולם דברו חכמים לשון הבאי הא דאמרן חפוח והשקו התמיד בכוס של זהב אתר תיעות וכל עם הארן נמחק: הז רבי שמוחל בר מיבת ינחי נמחה וז) לפי שמושל כו מיכנו ימה ממחק. וז) אין אבל החס: זן גפן דתנן מיבח דתניא נמחק: חן נחעצל הכהן מלהוציא: ט] היו מניחין מיבח העצים נמחק: ין דאביי הוה מסדר סדר מערכה ן מוכל בין או אותו לקרן קור מוכל וביותה: יאן אותו לקרן דרומית תיכת על נמחק: יבן ההיכל דגתרי מגחלים אות ו' נמחק: יבן ההיכל דגתרי מגחלים אות ו' נמחק: יגן הנוטל מבחון לינתן בכפנים אין תיבות מתחים פנימי נמחק: ידן לפנים ממנו בלד תיבות סמוך הימנו ל"ם: טון הבזיכין ובמערכה גדולה: טז) בזבחים ריש פרק קדשי קדשים דכל: יז] לפנים ממנו וגמרינן חיבת הימנו ל"ש: יח] הוא דקאמר מי דקאי נמחק: יטן ראש פתח ההיכל:

פי' הרא"ש

מלהוציא את הדשן. חוץ למחנה כשהיה רבה על המובח: גזירין. הס בקיעות גדולות משופות דכתיב ג) וערך עליה עלים מלמד שטעון שני גזירין: שנים שנים מנונה שפשון שני הירן. סידר את מערכה גדולה. מקרבה למזרחו של מזבח: וחזיתה. עושה במערכה כמין חלון לגד מזרח כמרגום וירא וחזה לכך קוראין החלון חזות. וי"מ גבולה כמו [מ"א ז' ד] מחזה אל מחזה: שהיו מלימין לת חדר דן נמוום מני נמוום: שודר מנינדן את האליתא. הם חריות וקיסמין להבעיר את המערכה: עצי תאנה. לפי שנחקן בה אתם התפוכה? עבי תחום. כבי שמתן כה אדם הראשון: דקשורת. ליקח ממנו גחלים להכניסם לפנים על המוצח הזהב להקטיר עליו ולמה לריך מערכה אחרת לגחלים הללו ולא היו לוקחים ממערכה במוכם הככו לבו היו מרוף בחלפי (דף גדולה [ילפינן] בפרק טרף בקלפי (דף מה.] מקרא היא העולה על מוקדה על המובח כל הלילה זו מערכה גדולה. ואש המובח כל הלילה זו מערכה גדולה. ואש המזבח תוקד בו זו מערכה שניה של קטורת: בגגד קרן מערבית דרומית. שהיא סמוך לכבש דכתיב בקטורת יוה״כ ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המובח מלפני ה' כלומר מקום שהוא סמוך לפני הי ומיניה ילפינן קטורת דעולת תמיד: משוך מן הקרן כלפי לפון. די אמות מפרש בפרק קדשי קדשים [דף נח.] דסבר האי תנא דכולו המוצח בלפון עורה ההיכל ופתח היה ה' אמות בלפון וה' אמות בדרום. וד' אמות שמרחיק מן ההרו הם אמה יסוד ואמה רוחב ואמה סקרן שם ממם יקוד וממם יותר הכהנים קרן ואמה מקום הילון רגלי הכהנים נשאר עדיין אמה כנגד הפתח ואם היה מרחיק יותר לא הוה לפני ה': ובאושד ה׳ סאין. היה נותן שם עלים שהיה אומד בדעתו כשישרפו שישארו שם ה׳ סאין יחלים כדי שיוכל לחחום מהו דריום חאי נולים כלי שיוכל נמחות נוהן כל יחו סוד נחלים: ובשבת מרצה עלים שישאר באומד שמונה סאין. כדי שישארו גחלים להקטיר עליו שני צוים לצונה: מחזירין אותן. מלד המובח ומן הכבש ומן הסובב חחן, מנד המוכח ומן הכבש ומן הסובב על המערכה ואין בזה משום שלא יהיה דבר קודם לממיד של שחר דהיינו דוקא בקרבן שיקרב היום: גם' אמר רבא גוזמא. הא דקחני פעמים יש עליו כשלש מאות סור דבר גוזמא היא כאדם הרואה דבר גדול מגזם בשפתיו יתר לומר יותר מה שהוא: השקו את הממיד. קודם השחיטה כדי שיהא נוח להפשיטו: לשון הבאי. כהדיוט שאיט מדקדק בדבריו לכוין האמת: ור' ילחק בר נחמני לא חשיב השקו אם התמיד בכום של זהב דאין שמקו שם שתתיל פכום על חשב להן עניות במקום עשירות: גפן של זהב. עשוייה כמין דלית של גפן. ובירושלמי מפרש ששלמה בחכמחו נטע גפן של זהב והיא מוליאה פירוש של זהב בכל שנה והוא זהב פרווים. ובבית שני עשוי כמין

שהוא כנגד הפתח שאין קרוב לפתח יותר מאותו הלד: בעומד ה׳ סאין גחלים. לפי אומד חמש סאין גחלים היו נותנין שם עלים כך שיערו לחתות בתוכו בראש המובח כשהוא חול מחתה של ארבעה קבין בריוח ולכך לריך שני כלים לפי שלא היה חותה בשל זהב

כדאמר ביומא (דף מד:) שהתורה חסה על ממונן של ישראל ובכלי של כסף שהיה חותה לא היה יכול להכנים הגחלים בפנים דגנאי הוא להכנים כלי כסף בפנים שאין עניות במקום עשירות וגם לריך שיהא אותו שמכנים בפנים קטן יותר (ד) לפי שלא היה יכול לערות אותו של כסף בשל זהב שלא יפלו מן הגחלים לארץ הילכך חותה בשל ארבע קבין ומערה בשל שלשה קבין והיינו דתנן לקמן [לג.] נתפור ממנו כקב גחלים מכבדן לאמה ולריך להכנים כלי מלא בפנים דכתיב (ויקרא טו) ולקח מלא המחתה גחלי אש וגו': ובשבת. שלריך להקטיר באותו מערכה שני בזיכי לבונה מוסיפין שלש סחין בעומד שמונה סחין: ששם נוסנין בזיכי לבונה. ולהקטיר הבזיכין מון במערכה גדולה א״א דמפרשינן בזבחים מון (דף נח:) דכל הנוטל בפנים ליתנן בחוץ אינו נותן אלא בסמוך שאין לפנים יו הימנו וגמרינן משירים והכי פי׳ כל דבר הניטל מבפנים כגון בזיכי לבונה כדי לתת על המובח החיצון אינו נותן על מובח החילון אלא באותה קרן שהוא סמוך לפנים שאין לו קרן סמוך יותר ממנו וטעמא מאי דגמרינן משירים שירי דמים הפנימים שניתנין על יסוד מערבית כדכתיבפי אל יסוד מזבח (החילון) העולה אשר פתח אהל מועד: האברים והפדרים שלה נתעכלו מבערב. שהמרנו למעלהט שהם סדורים על הכבש מחזירן למערכה נראה לי (ה) לאחר שהקטירו אברי תמיד דאין שום דבר יכולין להקטיר במערכה זו קודם אברי התמיד דכתיב (ויקרא ו) וערך עליה העולה עולה ראשונה ובמסכת יומאקי אמרינן מנין לאברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב שסודרין אותן ע"ג האש כדי שלא יפסלו בלינה ואחר מערכה גדולה יסדרם ויהטירם שנאמר (שם) אשר תאכל האש את העולה על המזבח כלומר דבר שהתחיל האש לאכול מבערב העולה על המזבח ישם אותו על העולה אברי תמיד על

המזבח במערבוש שלו בסוף פרק טרף בקלפי (יותא מה.). וביומא מפרש בשמעתיה דאביי (דף לג.) דאחר שסידרו שתי מערכות בא עוד אותו כהן שזכה שסידר את המערכה ומסדר שני גיזרי עלים דאמרינן מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה ובשני גיזרי עלים ואחר סידור שני גיזרי עלים ודישון מזבח הזהב והטבת ה' נרות ודם התמיד כו' כדרך שהם סדורין לשם הם נעשים: הליתו שתי מערכות בחש. לחחר שסידרו שני גיזרי עלים: ירדו ובאו להם ללשכת הגוית. שהיא קרובה לעזרה להטיל פייסות. וטעמא כאשר פירשתי לעילים שלא היו יכולין לפיים בעזרה לכך לריכים ללכת ללשכת הגזית שהיא חליה קדש וחליה חול ומפיסין במקום המקודש דכתיב בבית אלהים נהלך ברגש (תהלים נה): גבו' אמר רבא גוומא. אשלש מאות כור כלומר מילתא בעלמא הוא יח] דקאי ולאו דוקא דמעולם לא הגיע לשלש מאות כור דמקום (מ המערכה לא היתה יכולה להחזיק שלש מאות כור: השקו את הסמיד בכום של והב. משנה היא לקמן שמשקין את התמיד כדי שיהא נוח להפשיט. ומשום גוומא נקט הא: דברה סורה לשון הבאי. כאדם שרולה לחזק דבריו: אבל החם אין עניות במקום עשירום. ולא גוומא דכל מעשיהם בעושר ובשררה: גפן של זהב היתה עומדת על רחשים ההיכל. דבר של זהב העשוי כמין גפן ומודלה על גבי כלונסות של ארז כעין דליות של גפן מגביהין אותה על גבי עמודין של ארז ולא עברו אלא תטע לך אשרה כל עץ (דברים טו) דוה אינו בנין: וכל מי שמתנדב עלה לה נסעלל כהן מלהוליה הם הדשן. הע"ג דנוי הוח למזבח כשיש עליו דשן הרבה אפ״ה כשהגיע העת לפנות את הדשן לא נתעלל חו כהן להוליא את הדשן מי שמוטל עליו לעשות: החלו מעלין בגזירין. לאחר שהסירו האפר ונתנוהו לתפוח שבאמלע המזבח והיה מקום המערכה

פנוי לחח גזרי עלים חתוכין ובדוקין ממום דאמרינןי כל עץ שנמלא בו תולעת פסול לגבי המזבח: והשתח שוחל ומשיב לעלמו וכי כל העלים כשרים הן: כל העלים כשרים. כלומר רוב עלים כשרים: חוץ משל זים ושל גפן. בגמים מפרש מעמח: וחף על פי שרוב עלים כשרים בחלו רגילין במורביות. חריות וענפים לפי ששורפים יותר ואין מעלין עשן אבל אילנות זקנים אינן נוחין לישרף כמו אילנות בחורים א"נ לית בהו קשרים בבחורים כמו בזקנים: **עלי** שמן. עלים שדולקין כמו נר: סידר את המערכה גדולה. אותו שוכה בתרומת הדשן כדמוכח ביומא (דף כב.) דתנן ט התם מי שוכה בתרומת הדשן יוכה בסידור מערכה ובשני גזירין והא דקתני לעיל החלו מעלין בגזירין הם מסייעין לו שהיו מעלים את העצים והוא היה מסדרן : **מורחה.** כלפי מזרח היה מסדר שהרי התפוח היה באמלע המזבח והוא לא היה מסדר העלים בלד מובח הפנימי מערבית אלא ברוח מזרחית של המזבח דרך ביאתו למזבח: וחזיתה למזרחה. מראה היה עושה למערכה כמין חלון גבי מזרח שתהא הרוח מנשבת בו. הרוח בא דרך שער מזרח ומנשב שם: **וראשי** הגיורין. העלים הפנימים נוגעין בתפוח שהוא באמלע המזבח: וריוח היה בין הגזירים. בין סידרי העלים היו ^{מ]} (העלים) מניחין ריוח: שהיו מליחין החליתח. עלים דקין משם דרך אותו ריוח ונדלקים הגדולים על ידי הקטנים. והלתת האליתא נפקא לן (יומא דף כד:) מוערכו עלים על האשש דהכי קאמר ונתנו בני אהרן הכהנים אש על המובח ואח"כ וערכו עלים דקין על האש: בררו משם עלי האנים יפים. לפי שהיו לריכים עכשיו לגחלים ולישאם על המזבח הפנימי ולהקטיר שם קטרת היו בוררים יפים שיעשו גחלים טובים ולא אפר: **המערכה.** של קטרת אחר סידור מערכה גדולה כדמוכח ביומא בשמעתיה

דאבייי] (לג.). וביומא ומה.) מפיה דבעינו שתי מערכות אחת לאברים ואחת לקטרת ותרווייהו על המזבח החילון דקאמרינן על מוקדה [ויקרא ו] זו מערכה גדולה ואש על המובח תוקד בו [שם] זו מערכה שניה של קטרת: כנגד קרן דרומית מערבית. של מזבח החילון ומשוך ללד לפון להרחיקו מן הקרן ד׳ אמות דקסבר האי תנא כוליה מזבח בלפון" ואין מן המזבח נגד הפתח אלא חמש אמות שהרי ההיכל ממולע ועומד באמלע העזרה וי׳ אמות פתחו של היכל יש מאותן עשר אמות חמש מן הדרום וחמש מן הלפון הרי חמש אמות מן המזבח נגד חמש אמות לפונית פתחו של היכל וארבע אמות שרולה להרחיק מן (כ) הקרן ש'מערבית ורולה להמשיך אותו יא] על קרן דרומית לפי שבאותן ארבע אמות אי אתה יכול לסדר המערכה לפי שהם אמה יסוד ואמה סובב ואמה קרנות ואמה הילוך רגלי כהנים סביב המערכה דקודם שתבא אלל המערכה שתוכל לסדר המערכה כלפי המזבח ארבע אמות ולימדך שבאמה חמישית תסדר שגם אותה האמה עדיין היא נגד הפתח שאם תרחיק יותר מאותה אמה ותקרב יותר ללד לפון כגון באמה ששית או שביעית תו ליכא פתח ואנן בעינן שיעשה המערכה נגד פתח ההיכל יב] דגמרו מגחלים של יום הכיפורים שנוטלין מן המזבח החילון ובאותו לד שהוא לפני ה' דהיינו בקרן מערבית דכתיבש ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה' ואמרינן (יומא דף מה:) איזהו מזבח שמקלתו לפני ה' ואין כולו לפני ה' הוי אומר זה המזבח החיצון וכתיב ביה לפני ה׳ דכל הנוטל יג] מחיצון (ג) מבחוץ לינתן פנימי בפנים אין נוטל אלא בסמוך שאין לפנים ^{ידן} סמוך הימנו בצד

א) זכמים נח, ב) לקמן ל., ג) [חולין ז:], ד) [ז"ל ויעלו כל העם אחריו ז:], ד) [ז"ל ויעלו כל העם אחריו ויבעם, ב) חולין ז:, 1) [ז"ל זמקן, ט) [שבת קב: וש"כן, ה) [ז"ל דמקן, ט) מדות לו. [פ"ב מ"ק], 6) [מדות לה.], ב) [ע"בן, 6) [ז"ל דמניא], לה.], ב) [ע"בן, 6) [ז"ל דמניא], מ) [ויקרא א], ני"ד המניחן, מ) [י"ר המניחן, מ) [ייןרא א], מ) [ייןרא א], מ) [ייןרא א], מ) [י"ר דרומית מערכים ורולה להמשיך אותו על קרן לפונית לפי שבאותן כו"ר, ע) [ויקרא עו], מ) [ניקרא ד"ר], מ) [ניקרא ד"ר], מ) [ניקרא ד"ר], מ) [מן "רקרא ד"ר], מ) בן [הקומד] ל ל [נמ.ד. ה שורק],

ק) [בח מה.], ל) שם אותו אחר האכרי,

ש) [במערכה רש"ש], ש) [בז. ד"ה
זכה], א) אולי ל"ל וצ' חדרים ששמם
זכה], א) אולי ל"ל שותרים היו שנים בכל אחד וכו', ב) נראה דל"ל שד' היו במקום אחד ועוד בשני מקומות היו ד׳ וכו׳. ג) ול״ל ובער עליה הכהו

תורה אור השלם

 אָנְה אָנְחְנוּ עלים אַחִינוּ הָמִסוּ אָת לְבְבֵּנוּ לְאמר עם גְּדוֹל וְרְם מָמְנוּ עָרִים גְּדֹלת וּבְצוֹרת מְשָׁנִים וְגם בְּנִי עַנְקִים רְאִינוּ שְם: 2. וַיַּעַלוּ כָל הָעָם אַחַרִיוּ וְהָעָם מְחַלְלִים בְּחַלְלִים וּשְׂמַחִים שַׁמָּחָה גָדוֹלָה וַתִּבְּקָע הָאָרֶץ שַׁמָּחָה גִדוֹלָה וַתִּבְּקָע הָאָרֶץ מלכים אא מ

רבינו גרשום

השקו את התמיד בכוס של זהב. כדי שיהא נוח להתפשט עורו. בשל זהב היינו וזמא: אין עניות במקום עשירות. וברור דשל זהב הוי:

הגהות הב"ח

 (A) במשנה כנגד קרן מערכית
 דרומית: (כ) מפרש ד"ה כנגד
 קרן וכוי שרוצה להרחיק מן קרן
 דרומית מערכית ורוצה להמשין אותים ושנפים ורוכם והמנטין אותו על קרן צפונית לפי וכו' כלפי המזבח יש ארבע: (ג) בא"ד הנוטל מחיצון ליתן בפנימי אין נוטל אלא בסמוך לפנים בצד כצ"ל: (ד) ד"ה בסמוך לפנים בצד כצ"ל: (ד) ד"ח בסמוך לפנים בצד כצ"ל: (ד) ד"ח בעומד וכרי קטן יותר ולפי: (ה) ד"ה האברים וכרי נראה לי דוקא לאחר: (ו) ד"ה אמר רבא וכרי הוא דקאמר ולאו דוקא:

פי' הראב"ד

היה מחנה ישראל ומחומת הר הבית עד חומת העזרה הוה מחנה לויה ומחומת העזרה ולפנים הוה מחנה שכינה: מבפנים. הר הבית: מבחוץ. . לחוץ חומת העזרה ולקמן י מפרש מ״ש הכא מבפנים ומ׳ מפרש מ״ש הכא מבפנים ומ״ש הכא מבחוץ: לשכת הפרוכת. לשכה שהיו בה אורגים הפרוכת. ואמרי לה במתניתא הפרוכת. ואמרי לה במתניתא [תנא] פ"י אמר רב יהודה דמהאי קרא ילפינן דהכי הוא וא"ת זיל קרי ביה רב הוא שהרי פסוק מלא הוא בדברי הימים הוא זה ומאי קמ"ל י"ל דר"י מסורא קבלה בידו היה דמהאי מסוא קבלו ביו היה והואל קרא נפקא לן דבכ"א מקומות היו הלוים שומרים ובשביל כך הוצרכו לתרץ הפסוק לאחר משנתנו מפני שבפסוק משמע בכ"ד מקומות ור' יהודה מסורא בכיד מקומתו וריהודה מטורא שנייה דבכ"א אתא [לאשמעי: לצפונה ליום נר' דהא ליום היינו דאיכא למימר יום שלם כדכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד: אלו ב' רוחות צפונה אחד: אלו ב" רוזות צפותה תגבה היו לעשות שמירה בין ביום ובין בלילה אבל בשאר מקומות לא היה צריך כ"כ לשמור לפ"ז במזרח ובהנך מקומות אחריני לא היו צריכן לשמור אלא בליילה אבל בצפון ונגבה היו צריכין לשמור בין רנגבה היו צריכין לשמור בין ביום ובין בלילה וטעם וסמך כתב בפתרונו הר׳ שמואל החסיד ע״ה ז״ל דמהאי קרא על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה

ונו׳ א״ו מציוו למימר איפכא